

INFORMATOR WYDZIAŁOWY

Wydział Matematyki i Informatyki UAM, ul. Umultowska 87, 61-614 Poznań

kwiecień 2011

W dniu 28.02.2011 zmarł em. prof. zw. dr hab. Włodzimierz Staś. Prof. Staś przez wiele lat kierował Zakładem Algebry i Teorii Liczb, pełnił też funkcję prodziekana Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii oraz zastępcy dyrektora Instytutu Matematyki UAM. W dniu 28.03.2011 odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu UAM oraz Rady Wydziału Matematyki i Informatyki dla uczczenia pamięci Profesora W. Stasia. Poniżej zamieszczamy przemówienia Dziekana prof. UAM dra hab. Marka Nawrockiego oraz ucznia Profesora Stasia, obecnego kierownika Zakładu Algebry i Teorii Liczb prof. dra hab. Jerzego Kaczorowskiego wygłoszone na tej uroczystości.

★ ★ ★ ★ ★

W dniu 29.03.2011 odbył się na naszym wydziale XIV Festiwal Nauki i Sztuki. W ramach festiwalu wygłoszono następujące wykłady:

- prof. UAM dr hab. Wojciech Gajda – O liczbach, trójkątach, równaniach i szyfrach,
- prof. UAM dr hab. Krzysztof Pawałowski – Jak liczby wykrywają kształt powierzchni i opisują zasupłanie węzła,
- dr Izabela Bondecka-Krzykowska – Pradziadkowie komputerów, czyli pierwsze maszyny liczące,
- dr Marcin Gogolewski – Podstawy kompresji danych,
- dr Jerzy Grzybowski – Działania na wielościanach,
- dr Michał Ren – Podpis cyfrowy,
- dr Anna Ren-Kurc i mgr Tomasz Piłka – Numeryczne zabawy z liczbą π ,
- mgr Tomasz Gdala i Łukasz Michniewicz – Granice postrzegania, czyli historia komunikacji człowieka z komputerem,

- mgr Tomasz Gdala i Łukasz Michniewicz – Czy Kartezjusz i Newton grali w gry trójwymiarowe?,
- mgr Marek Kaluba – Populacja miast w Stanach Zjednoczonych a wyniki wyborów w Iranie,
- mgr Piotr Kasprzak – Czy koła mogą być kwadratowe? Czyli słów kilka o mierzeniu odległości,
- mgr Bartosz Naskręcki – Jak zawiązać krawat?.

Festiwalowi towarzyszyła też wystawa origami i wyszywanek matematycznych „Matematyka czy sztuka?” zorganizowana przez studentki naszego wydziału Joannę Rykowską i Magdalenę Skupin, które są też autorkami prezentowanych prac.

W festiwalu wzięło udział około 750 uczniów z 28 szkół.

★ ★ ★ ★ ★

Na posiedzeniu w dniu 25.03.2011 Rada Wydziału przyjęła wniosek w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa prof. drowi hab. Andrzejowi Schinzłowi z Instytutu Matematycznego Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Na promotora powołano prof. dra hab. Jerzego Kaczorowskiego (Zakład Algebry i Teorii Liczb), a na recenzentów prof. dra hab. Andrzeja Białynickiego-Birulę (Uniwersytet Warszawski), prof. Henryka Iwańca (Rutgers University, USA) i prof. dra hab. Władysława Narkiewicza (Uniwersytet Wrocławski).

★ ★ ★ ★ ★

Rada Wydziału zaopiniowała pozytywnie wniosek prof. dra hab. Ryszarda Urbańskiego (Zakład Optymalizacji i Sterowania) o udzielenie urlopu naukowego tzw. „siódmkowego” w okresie od 1.10.2011 do 30.09.2012.

★ ★ ★ ★ ★

Rada przyjęła przedstawione przez Dziekana prof. UAM dra hab. Marka Nawrockiego prowizorium budżetowe na rok 2011.

★ ★ ★ ★ ★

Rada Wydziału na posiedzeniu w dniu 25.03.2011 przyjęła uchwałę w sprawie rekrutacji i limitów miejsc na studiach doktoranckich w roku akademickim

2012/2013. Przewiduje ona 11 miejsc na studiach stacjonarnych i 3 miejsca na studiach niestacjonarnych.

* * * * *

Rada Wydziału przyjęła także uchwałę w sprawie rekrutacji i limitów miejsc na Środowiskowych Studiach Doktoranckich z Nauk Matematycznych na rok akademicki 2012/2013.

* * * * *

Na posiedzeniu w dniu 25.03.2011 Rada Wydziału podjęła uchwałę w sprawie limitów przyjęć na studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego i drugiego stopnia w roku akademickim 2012/2013. Są one następujące:

- studia stacjonarne 3-letnie licencjackie:
 - kierunek matematyka – 175 osób,
 - kierunek informatyka – 165 osób,
- studia stacjonarne II stopnia
 - kierunek matematyka – 75 osób,
 - kierunek informatyka – 65 osób,
- studia niestacjonarne zaoczne 3-letnie licencjackie:
 - kierunek matematyka – 50 osób,
 - kierunek informatyka – 120 osób,
- studia niestacjonarne zaoczne 2-letnie II stopnia:
 - kierunek matematyka – 30 osób,
 - kierunek informatyka – 40 osób.

* * * * *

Rada Wydziału zaopiniowała pozytywnie propozycję ustalenia wysokości czesnego na studiach podyplomowych „Informatyczne technologie biznesowe” na poziomie 1900,- złotych za semestr.

* * * * *

Rada Wydziału przyjęła uchwałę powołującą studia podyplomowe z matematyki w Koszalinie i powołała na kierownika tych studiów prof. UAM dra hab. Andrzeja Sołtysiaka (Zakład Analizy Matematycznej).

* * * * *

Na posiedzeniu w dniu 25.03.2011 Rada Wydziału wszczęła postępowanie o nadanie tytułu naukowego profesora nauk matematycznych prof. UAM drowi hab. Tomaszowi Szulcowi (Zakład Metod Numerycznych). Na recenzentów powołano prof. dra hab. Jaroslava Zemánka (Instytut Matematyczny Polskiej Akademii Nauk w Warszawie) i prof. dra hab. Radosława Kałę (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu).

* * * * *

Rada Wydziału dopuściła do kolokwium habilitacyjnego dra Yoichi Uetake (Zakład Arytmetycznej Geometrii Algebraicznej).

* * * * *

Na posiedzeniu w dniu 25.03.2011 Rada Wydziału zmieniła recenzenta w przewodzie doktorskim mgra Waldemara Siega (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). W miejsce prof. dra hab. Wojciecha Banaszczyka (Uniwersytet Łódzki), który zrezygnował z funkcji recenzenta powołano prof. dra hab. Michała Morayne'a (Politechnika Wrocławska).

* * * * *

Rada Wydziału powołała komisję w sprawie nostryfikacji uzyskanego w Niemczech dyplomu doktorskiego dr Edyty Nowińskiej (Zakład Dydaktyki Matematyki) w następującym składzie: prof. dr hab. Ireneusz Kubiaczyk (przewodniczący), prof. UAM dr hab. Maria Korcz, prof. dr hab. Henryk Hudzik, prof. dr hab. Roman Murawski i prof. UAM dr hab. Andrzej Sołtysiak.

* * * * *

Na posiedzeniu w dniu 25.03.2011 Rada Wydziału powołała następujące komisje w przewodzie doktorskim mgr Eweliny Rychlińskiej, słuchaczki Studium Doktoranckiego przy naszym wydziale:

- komisja do przeprowadzenia przewodu oraz egzaminu doktorskiego z dyscypliny podstawowej: prof. dr hab. Jerzy Kąkol (przewodniczący), dr hab. Bogdan Szydło (zastępca przewodniczącego), prof. UAM dr hab.

Krystyna Katulska (promotor), prof. dr hab. Mirosław Krzyśko (egzaminator i recenzent), prof. dr hab. Augustyn Markiewicz (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, recenzent i egzaminator), dr hab. Stanisław Gawiejinowicz (członek),

- komisja do przeprowadzenia egzaminu z dyscypliny dodatkowej: prof. dr hab. Jerzy Kąkol (przewodniczący), prof. UAM dr hab. Krystyna Katulska (promotor), prof. dr hab. Roman Murawski (egzaminator),
- komisja do przeprowadzenia egzaminu z języka obcego: prof. dr hab. Jerzy Kąkol (przewodniczący), prof. UAM dr hab. Krystyna Katulska (promotor), mgr Maria Lehmann (egzaminator).

★ ★ ★ ★ ★

W dniu 22.03.2011 odbyło się kolokwium habilitacyjne dra Jerzego Grzybowskiiego z Zakładu Optymalizacji i Sterowania. Tytuł rozprawy brzmiał: „O minimalnej reprezentacji elementów przestrzeni Minkowskiego-Rådströma-Hörmandera”, a jej recenzentami byli: prof. dr hab. Grzegorz Lewicki (Uniwersytet Jagielloński), prof. dr hab. Aleksander Pełczyński (Instytut Matematyczny PAN w Warszawie), prof. dr hab. Stanisław Prus (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) i prof. dr hab. Jerzy Kąkol (UAM). W wyniku kolokwium, po wysłuchaniu wykładu habilitacyjnego, Rada Wydziału nadała drowi Jerzemu Grzybowskiemu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk matematycznych w zakresie matematyki.

★ ★ ★ ★ ★

Cytat

Gdyby współczesnej ocenie parametrycznej poddać tak wybitne osobowości, jak niedawno zmarli Józef Tischner czy Barbara Skarga, to prawdopodobnie znalazłby się w piątej kategorii, bo ani nie publikowali specjalnie po angielsku, ani nie starali się spełniać pozostałych kryteriów oceny. Dbali natomiast o to, by rozwijała się polska kultura, zabierali głos w istotnych dla tej kultury sprawach, inicjowali ważne debaty. Można ich w pewnym sensie nazwać nauczycielami kultury polskiej. Ale to nie miałoby znaczenia przy ministerialnej ocenie ich dorobku.

Prof. Tadeusz Gadacz, *Tygodnik Powszechny* 51(3206), 19.12.2010

★ ★ ★ ★ ★

Współpracujący z naszym wydziałem dr hab. Andrzej Marciniak, profesor nadzwyczajny Politechniki Poznańskiej, uzyskał tytuł naukowy profesora nauk technicznych (w zakresie informatyki).

★ ★ ★ ★ ★

Absolutorium studentów naszego wydziału odbędzie się w tym roku w niedzielę 22.05.2011 o godzinie 11.30.

★ ★ ★ ★ ★

Rok akademicki 2011/2012 rozpocznie się wyjątkowo już 26.09.2011 roku!

★ ★ ★ ★ ★

Z historii ...

160 lat temu, 19.02.1851 roku zmarł w Berlinie na ospę Karl Gustav Jacob Jacobi. Urodził się w Poczdamie 10.12.1804 roku. Był synem berlińskiego bankiera. Jego starszy brat był znanym i cenionym fizykiem, profesorem w Petersburgu. Studiował w Berlinie filozofię u G.W.F. Hegla i filologię u A. Böckha. W zakresie matematyki był samoukiem. W roku 1825 uzyskał doktorat i habilitację. W roku 1826 wyjechał do Królewca, gdzie przez 17 lat prowadził badania naukowe i nauczał. W roku 1827 został profesorem nadzwyczajnym, w 1835 zaś profesorem zwyczajnym. W 1836 roku został członkiem berlińskiej Akademii Nauk. W roku 1843 Jacobi opuścił Królewiec i udał się na leczenie do Włoch. Stamtąd wyjechał do Berlina, gdzie przez 6 i pół roku jako członek Akademii prowadził zajęcia na uniwersytecie nie zajmując tam jednak żadnego stanowiska. W roku 1848 starał się oficjalnie o stanowisko profesora nadzwyczajnego na uniwersytecie w Berlinie, jednak bez powodzenia.

Jacobi jest jednym z twórców teorii funkcji eliptycznych. Zajmował się także teorią liczb, algebrą liniową, równaniami różniczkowymi cząstkowymi. Wprowadził pojęcie wyznacznika funkcyjnego zwanego dziś jakobianem. Jego główne dzieło to Fundamenta novae theoriae functionum ellipticarum. Zbiór wszystkich prac Jacobiego wydała w 8 tomach Akademia Berlińska w latach 1881–1891.

R.M.

★ ★ ★ ★ ★

W miesiącu marcu 2010 gościli na naszym wydziale:

- 6–12.03.2011 – prof. Rainer Vogt, Niemcy, Osnabrück, Universität Osnabrück (opiekun: prof. UAM dr hab. Wojciech Gajda, Zakład Arytmetycznej Geometrii Algebraicznej),
- 13–19.03.2011 – prof. Michael Langenbruch, Niemcy, Oldenburg, Universität Oldenburg (opiekun: prof. dr hab. Paweł Domański, Zakład Analizy Funkcjonalnej),
- 27.03–2.04.2011 – prof. Michael Stoll, Niemcy, Bayeruth, Universität Bayeruth (opiekun: prof. UAM dr hab. Wojciech Gajda, Zakład Arytmetycznej Geometrii Algebraicznej).

★ ★ ★ ★ ★

W ramach wykładów wydziałowych i seminarium z Arytmetycznej Geometrii Algebraicznej w dniu 30.03.2011 profesor Michael Stoll (Universität Bayreuth, Niemcy) wygłosił wykład pt. „Rational points on curves”, natomiast profesor Tomasz Szemberg (Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków) wygłosił wykład pt. „Negative curves on algebraic surfaces”.

★ ★ ★ ★ ★

W miesiącu marcu 2010 odbyły się następujące wyjazdy pracowników naszego wydziału:

- 8–18.03.2011 – prof. dr hab. Tomasz Łuczak, Izrael, Jerozolima, Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie – badania naukowe,
- 12–27.03.2011 – prof. UAM dr hab. Zbigniew Palka, Japonia i Chiny, Okayama, Hiroshima, Shanghai, Okayama University i South China University of Technology – wykłady i badania naukowe,
- 13.03–23.04.2011 – prof. dr hab. Michał Karoński, USA, Atlanta, Emory University – badania i wykłady,
- 21–26.03.2011 – mgr Tomasz Ciaś, Hiszpania, Valencia, Universidad Politecnica de Valencia – wykłady, kursy,

- 29.03–1.04.2011 – prof. UAM dr hab. Artur Michalak (wraz ze studentami: Tomasz Buchert, Piotr Zdanowicz, Wojciech Politarczyk, Łukasz Kalinowski – studenci 30.03–1.04.2011), Czechy, Ostrawa, Uniwersytet w Ostrawie – 21 Międzynarodowe Zawody Matematyczne Studentów im. V. Jarníka.

★ ★ ★ ★ ★

Przemówienie Dziekana na uroczystym posiedzeniu Senatu UAM i Rady Wydziału Matematyki i Informatyki UAM dla uczczenia pamięci Profesora Włodzimierza Stasia

Magnificencjo Panie Rektorze,
Wysoki Senacie,
Wysoka Rado Wydziału Matematyki i Informatyki,
Wielce Szanowna Rodzino Zmarłego Pana Profesora

Z wielkim smutkiem żegnamy dziś Pana Profesora Włodzimierza Stasia. Śmierć Profesora pogrążyła w bólu naszą społeczność akademicką, a w szczególności Wydział Matematyki i Informatyki. Zmarły Pan Profesor był powszechnie szanowanym członkiem naszej wspólnoty, wielce zasłużonym uczonym i nauczycielem akademickim.

Profesor Włodzimierz Staś urodził się 29 czerwca 1925 roku. Studia matematyczne odbył w latach 1945-1950 na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym naszego Uniwersytetu uzyskując stopień magistra filozofii w zakresie matematyki. W roku akademickim 1949/50 rozpoczął pracę w Katedrze Matematyki Uniwersytetu Poznańskiego.

Stopień naukowy doktora nadała mu w roku 1959 Rada Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii naszego Uniwersytetu na podstawie rozprawy pt. „Über einige Abschätzungen in der Theorie der Dirichletschen Reihen” przygotowanej pod kierownictwem prof. Andrzeja Alexiewicza.

Profesor Włodzimierz Staś uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego w roku 1964 na podstawie rozprawy pt. „O zerach funkcji dzeta Riemanna i niektórych pokrewnych funkcji w pobliżu prostej $\sigma = 1$ ”. W tym samym roku uzyskał stanowisko docenta oraz wyjechał na roczny staż naukowy w Uniwersytecie Stanu Illinois w Urbana, USA, gdzie prowadził

badania z zakresu teorii liczb. Miał tam okazję brać udział w seminariach prowadzonych przez wybitnego specjalistę z tej dziedziny profesora Mordella z Cambridge. Tytuł profesora i stanowisko profesora nadzwyczajnego otrzymał Profesor Staś w roku 1980, a w roku 1991 uzyskał tytuł i stanowisko profesora zwyczajnego. Profesor Włodzimierz Staś położył olbrzymie zasługi w stworzeniu poznańskiego ośrodka badań w zakresie teorii liczb, będąc wraz ze Stanisławem Knapowskim jego faktycznym współzałożycielem, a następnie długoletnim liderem. Od roku 1969 do chwili przejścia na emeryturę Profesor kierował Zakładem Algebry i Teorii Liczb. Wypromował 14 doktorów, a 3 jego uczniów uzyskało habilitację. Uczeń profesora – prof. dr hab. Jerzy Kaczorowski jest członkiem PAN. Profesor był wybitnym specjalistą z zakresu analitycznej teorii liczb, autorem kilkudziesięciu prac z tej dziedziny. Był wielokrotnie powoływany jako recenzent w przewodach doktorskich i habilitacyjnych. Angażował się w działalność wydawniczą jako członek kolegium redakcyjnego czasopisma *Functiones et Approximatio. Discussiones Mathematicae* wydawanego przez UAM oraz *Discussiones Mathematicae* wydawanego w Zielonej Górze.

Pan Profesor Staś wychował wiele pokoleń studentów. Oprócz interesujących wykładów z teorii liczb, z wielu działów algebry, wykładów z teorii mnogości i topologii, metod numerycznych i graficznych prowadzonych dla matematyków, Profesor uczył matematyki wiele kolejnych roczników studentów fizyki i chemii. Miał rzesze wdzięcznych uczniów w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze, w której przez wiele lat pracował. Profesor wypromował ponad 200 magistrów. Miał zawsze niezwykle dobry kontakt ze studentami. W latach 1969-1974 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Matematyki do spraw dydaktycznych. W latach 1973-1976 Profesor był prodziekanem Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii naszego Uniwersytetu. Od roku 1979 profesor kierował przez wiele lat Studium Zaocznym Matematyki UAM.

Za swoje zasługi został wyróżniony Medalem Komisji Edukacji Narodowej, nagrodami Ministra i Rektora. Te wyróżnienia to świadectwa uznania dla dzieła Pana Profesora Włodzimierza Stasia. Ale najtrwalszy pomnik zbudował Pan Profesor we wdzięcznej pamięci swoich współpracowników, uczniów, studentów, nas wszystkich. Nadając właściwy początkowy kierunek badaniom naukowym Profesor wniósł wielki wkład nie tylko w rozwój Zakładu Algebry i Teorii Liczb, ale również innych grup badawczych na

Wydziale Matematyki i Informatyki. Dziś Poznań jest jednym z najlepszych ośrodków naukowych w dziedzinie teorii liczb w Polsce. Jesteśmy i będziemy zawsze za to wdzięczni Profesorowi.

Profesor Staś pozostawił w nas nie tylko świadomość swoich osiągnięć, ale również obraz człowieka pogodnego, prawego, obdarzonego wielkim poczuciem humoru oraz niezwykle cennym specyficznym dystansem do wielu spraw i rzeczy.

Cześć Jej pamięci !

Prof. UAM dr hab. Marek Nawrocki

Przemówienie prof. dra hab. Jerzego Kaczorowskiego

Magnificencjo Rektorze,

Wysoki Senacie,

Wysoka Rada Wydziału Matematyki i Informatyki.

A przede wszystkim

Wielce Szanowna Pani Barbaro

i Wielce Szanowna Pani Małgorzato

W chwilach smutnych i poważnych, a więc w szczególności takich, które dotyczą spraw ostatecznych, warto szukać elementów bardziej optymistycznych, a mianowicie takich, które utwierdzają nas w wierze, że nasza krótka ziemską pielgrzymką ma jakiś głębszy sens. W odniesieniu do każdego człowieka tego sensu można szukać w jego dokonaniach, które mają charakter trwalszy niż ludzkie życie. W przypadku profesora matematyki na myśl przychodzą tutaj dwie sprawy: bilans dokonań naukowych mierzony jakością udowodnionych twierdzeń oraz kontynuacja działań mierzona aktywnością współpracowników i uczniów.

Mówi się, że dowodząc twierdzenia matematyk stawia sobie pomnik trwalszy niż ze spiżu. I jest to prawda, gdyż raz udowodnione twierdzenie pozostaje prawdziwe aż do końca świata, a przynajmniej do momentu, gdy będzie jeszcze istniał ktoś będący w stanie rozumować w kategoriach abstrakcyjnych. Bowiem przedmiot badań matematyka to świat idei – jednocześnie bardzo ulotny a przecież nieprawdopodobnie trwałe.

Profesor Staś całe swoje naukowe życie poświęcił jednemu z najbardziej klasycznych, a jednocześnie najbardziej podstawowych działów matematyki, jakim jest teoria liczb. Zajmuje ona pośród rozmaitych gałęzi matematyki miejsce szczególne. Niezwykle piękno tej teorii obfitującej w głębokie twierdzenia oraz trudne hipotezy zawsze urzekało najwybitniejszych matematyków, włączając w ich liczbę takich gigantów jak Euklides, Euler, Gauss, Riemann, Hilbert czy Dirichlet.

Przed drugą wojną światową w ośrodku poznańskim nie było wielkich tradycji teoriolicebowych. Niemniej jednak należy tu przypomnieć do niedawna trochę zapomnianą postać profesora Zdzisława Krygowskiego, którego prace dotyczące funkcji automorficznych można zaliczyć do szeroko rozumianej teorii liczb i algebry. O tym aspekcie działalności profesora Krygowskiego niewiele się mówi, a jest on bardziej znany jako opiekun naukowy trzech słynnych poznańskich kryptologów z kręgu Enigmy.

Po wojnie poznańską specjalnością stała się tematyka wywodząca się bezpośrednio ze słynnej szkoły lwowskiej Stefana Banacha, a to, jak wiadomo, pod wpływem niezwyklej osobowości profesora Władysława Orlicza. W połowie lat 50-tych teoria liczb znowu zawitała do Poznania za sprawą słynnego matematyka węgierskiego Paula Turána, który w 1956 roku przebywał w Polsce z serią wykładów na temat swojej metody szacowania sum równych potęg liczb zespolonych. Wykładów tych słuchał młody i niezwykle utalentowany Stanisław Knapowski, w tym czasie znajdujący się u progu świetnej, lecz niestety bardzo krótkiej kariery naukowej. Zainspirowany tymi wykładami dostrzegł w metodzie Turána potężne narzędzie nadające się do badania rozmieszczenia liczb pierwszych. Entuzjazmem dla tej nowej teorii zaraził swojego przyjaciela i niemal rówieśnika Włodzimierza Stasia. Profesor Staś przez całe życie bardzo ciepło wspominał Stanisława Knapowskiego doceniając jego przymioty jako człowieka, a także bardzo utalentowanego matematyka. Niestety Stanisław Knapowski wyemigrował na stałe z Polski na początku lat 60-tych, a w 1967 roku zginął tragicznie w USA w wypadku samochodowym w wieku zaledwie 36 lat.

Po wyjeździe Knapowskiego z Poznania ciężar prowadzenia badań w zakresie teorii liczb oraz budowania zespołu badawczego na Uniwersytecie Poznańskim w sposób naturalny spoczął na barkach Profesora Stasia. Jego wielką zasługą dla uniwersytetu jest fakt, że do tego zadania podszedł z pełnym zaangażowaniem i konsekwencją prowadząc seminarium naukowe, kształ-

cać doktorantów, których wypromował łącznie 14 oraz prowadząc wykłady z teorii liczb dla studentów. Miałem szczęście być słuchaczem tych wykładów jako student matematyki w latach 70-tych. Profesor wykładał analityczną teorię liczb opierając się w znacznej części na znanym podręczniku Charasekharana. Pamiętam, że z niecierpliwością czekałem na każdy kolejny wykład i czułem niedosyt, gdy kończył się po 1,5 godzinie. Mniej więcej w tamtym czasie stało się dla mnie jasne, że jako matematyk chcę się zajmować właśnie teorią liczb. Myślę, że na podjęcie tej decyzji zasadniczy wpływ miały właśnie wykłady Profesora Stasia.

Seminarium naukowe prowadzone przez Profesora odbywało się zawsze we wtorki, a tematyką była analityczna teoria liczb algebraicznych ze szczególnym naciskiem na kontynuację zagadnień związanych z metodą Turána. Nie mogę w tym miejscu oprzeć się pokusie, aby nie opowiedzieć o twierdzeniu udowodnionym przez Profesora Stasia, które uważam za najwybitniejsze. Otóż w swojej słynnej monografii *Eine neue Methode in der Analysis und derer Anwendungen* z 1953 roku Paul Turán udowodnił twierdzenie o dyżych oscylacjach członu resztowego w twierdzeniu o liczbach pierwszych – z grubszą mówiło ono, że w każdym przedziale postaci $(1, T)$ przy dostatecznie dużym T reszta ta przyjmuje zarówno wyjątkowo duże, jak i wyjątkowo małe wartości. Wielkość tych oscylacji jest w tym twierdzeniu niemal optymalna, natomiast słabością jest właśnie ich lokalizacja. Można było przypuszczać, że przedział $(1, T)$ jest zbyt duży oraz że poprzez odpowiednie wzmocnienie środków dowodowych może być on znacznie skrócony. Tak postawiony problem pozostawał otwarty przez wiele lat, a o jego trudności może świadczyć fakt, że nie poradził z nim sobie nawet sam mistrz Turán. W 1959 roku Profesor Staś opracował nową metodę, która doprowadziła do istotnego wzmocnienia wyniku Turána, a mianowicie wykazania istnienia tych samych oscylacji, ale ze znacznie lepszą lokalizacją. Uważam to twierdzenie Profesora Stasia za najważniejsze w Jego dorobku naukowym.

Tematyka badań prowadzonych w Zakładzie Algebry i Teorii Liczb, którym kierował Profesor Staś aż do przejścia na emeryturę nie ograniczała się do rozwijania i stosowania metody Turána. Z czasem uległa znacznemu rozszerzeniu i objęła znacznie szerszy zakres zagadnień. Prowadzone tu prace dotyczyły głównie teorii funkcji typu L oraz funkcji dzeta, a także ich zastosowań do arytmetyki ciał liczbowych. Rozwijane były i nadal są idee mające korzenie w pracach Heckeego, Landaua, Hassego, Dirichleta, Dedekinda, Ar-

tina, Tate'a i wielu innych. Dzisiaj Poznań jest bardzo ważnym ośrodkiem badań naukowych w zakresie teorii liczb. Badania te prowadzi się w trzech zakładach naukowych Wydziału Matematyki i Informatyki: w Zakładzie Algebry i Teorii Liczb, w Zakładzie Arytmetycznej Geometrii Algebraicznej oraz w Zakładzie Matematyki Dyskretnej.

Profesor Staś miał bardzo dobrze wyrobiony smak matematyczny i z łatwością odróżniał rozumowania głębokie od czasami atrakcyjnie wyglądających, lecz dość jałowych uogólnień. Potrafił też we właściwy sobie zwięzły i nierzadko dowcipny sposób poddać je surowej krytyce. Ale atmosfera w kierowanym przez Niego zakładzie daleka była od nerwowości. Profesor Staś potrafił swoją osobowością wytworzyć specyficzny klimat niezwyklej życzliwości, a jednocześnie powagi i szacunku dla nauki. Zdarzało się często, że dyskusje w ramach seminarium odbiegały od spraw czysto naukowych i dotyczyły historii, sztuki i polityki.

Na pomoc Profesora można było zawsze liczyć, a swoich podopiecznych traktował w sposób niemal rodzinny. Pamiętam na przykład, z jaką cierpliwością pomagał mi w redagowaniu moich pierwszych prac naukowych. Była to pomoc, ale jednocześnie świetna szkoła rzemiosła naukowego. Podobne doświadczenia mają wszyscy byli doktoranci Profesora Stasia.

Rozmowy z Profesorem, jakkolwiek często dotyczące spraw odległych od matematyki, prędzej czy później w jakiś przedziwny sposób ciążyły w kierunku badań naukowych i teorii liczb. Pamiętam naszą wspólną podróż powrotną z jakiejś konferencji na początku lat 80-tych. Profesor długo opowiadał mi o twierdzeniu Inghama dotyczącym liczby zmian znaku reszty w twierdzeniu o liczbach pierwszych, czyli – jak mawiał Profesor – w *Primzahlsatzu*. Otóż wynik ten udowodniony został przy użyciu otwartego do tej pory przypuszczenia, że supremum części rzeczywistych nietrywialnych zer funkcji dzeta Riemanna jest osiągalne. W tamtym czasie zagadnienia te były dla mnie całkowitą nowością. Jedyłą uwagą, na którą potrafiłem się wtedy zdobyć było zauważenie, że założenie Inghama jest silniejsze od tak zwanej hipotezy quasi-riemannowskiej, o czym zresztą Profesor Staś doskonale wiedział. Ten nasz wspólny powrót z konferencji i opisana rozmowa okazały się dla mnie bardzo ważne. Zainspirowany opowieścią Profesora nie potrafiłem przestać rozmyślać o twierdzeniu Inghama i o tym, w jaki sposób pozbyć się irytującego założenia o zerach. Po kilku latach udało mi się to uczynić, co z resztą stało się podstawą mojej rozprawy habilitacyjnej.

Wielkość matematyka poznaje się nie tylko po tym, jakich dowodzi twierdzeń, lecz także po tym, w jaki sposób potrafi zainspirować innych. Taki był właśnie Profesor Staś – czynny naukowo i inspirujący innych. Nasz uniwersytet zawdzięcza Mu bardzo wiele. W szczególności środowisko poznańskich teoretyków liczb będzie zawsze wspominać Go jako nestora i swojego nauczyciela. Myślę, że będę wyrazicielem opinii wielu osób na tej sali mówiąc, że mieliśmy wielkie szczęście obcując przez wiele lat z tak wspaniałym człowiekiem, jakim był Profesor Włodzimierz Staś. Zachowamy Go na zawsze w naszej pamięci.

Prof. dr hab. Jerzy Kaczorowski

Opracowanie Informatora: Roman Murawski (rmur@amu.edu.pl)

<http://www.wmid.amu.edu.pl>